

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvphrii Panvinii Veronensis Fratris Eremitae
Augustiniani. De Praecipvis Urbis Romae
sanctioribusq[ue] basilicis, quas Septem ecclesias uulgo
uocant, Liber**

Panvinio, Onofrio

Romae, 1570

De diaconoru[m] Cardinaliu[m] origine, & ipsorum XII. antiquis diaconiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11316

De diaconorum Cardinalium origine, & ipsorum duodecim antiquis Diaconijs.

Cap. III.

Diaconis autem, idest ministris, quos ad septem Euaristum Romæ auxisse dixi, quum ante præscriptum sibi & certum locum non haberent, sed eorum munia in promiscuo essent, primus singulis Urbis regiones Fabianus Papa xxi. diuisit circa annum Christi CCXL. ut vnusquisque in suis regionibus pauperum Christianorum inopiæ de Ecclesiasticis thesauris, & fidelium oblationibus à Subdiaconis collectis, atque ab ipsis custoditis, quantum in se esset, subueniret. Presbyteris quoque paræciarum in suis regionibus constitutis in omnibus quæ ad sacra pertinerent ministraret, ex quibus primum vel antiquiorem, cum episcopi, cleri, populi que consensu electum Archidiaconum, vel Diaconum Cardinalem, idest principalem appellari decretum est, quemadmodum & primum presbyterorum, Archipresbyterum. Vnus igitur vetustissimis temporibus erat tantum Diaconus Cardinalis, primus scilicet ex vii. quod aperte colligitur ex actionibus Synodi Romanæ sub S. Siluestro Papa celebratæ.

Hoc munere multi nobilissimi viri, quod maximæ dignationis erat & auctoritatis, in Romana ecclesia functi sunt. In his præcipuus beatus martyr Laurentius Xysti
 papæ

28 ONVPHRIVS PANVIN.

papæ ij. Archidiaconus. Durauit autem longo tempore vij. diaconorum numerus, neque auctus est usque ad annum Christi Mille: ni fallor, nunquam enim ante id tempus maiorem diaconorum numerum in ecclesia inueni. Quum igitur non nisi vij. essent, singulique diaconi duabus regionibus præessent (in xiiij enim regiones Roma tunc diuidebatur) postea statutum est, ut in singulis Urbis regionibus singuli diaconi essent, atq; xiiij. facti sunt, quorum primus dicebatur adhuc Archidiaconus, uel Diaconus Cardinalis, cæteri uero diaconi more ueteri dicebantur Diaconi illius uel illius regionis, uerbi gratia, primæ, sextæ, decimæ, uel xij. Demum aucta Romanæ ecclesiæ maiestate, his non sufficientibus, plures in vnaquaque regione & titulis diaconi creati cœpti, eorumque numerus quemadmodum presbyterorum non Cardinalium incertus atque indeterminatus factus est. Dignior uero siue antiquior diaconus a cæteris eiusdem regionis clericis uel Romano pontifice electus, diaconus Cardinalis appellatus fuit: qua ratione factum est, ut xiiij. postea Cardinales diaconi, totidem enim erant regiones, fuerint, qui sicut de presbyteris dixi, ideo Cardinales, id est principales dicti sunt, ad cæterorum diaconorum non Cardinalium discrimen, quorum iam numerus in Vrbe ualde auctus fuerat. Quatuordecim Diaconis Cardinalibus regionarijs ante quingentos annos, quattuor alij additi sunt diaconi Cardinales Palatini ad regionariorum differentiam uocati, quod assidue in palatio manerent, quorum munus erat Vaticanæ, & Lateranensi basilicis, uel Romano pontifici in iisdem celebranti ministrare, quos & altaris Lateranensis

sis ministros appellatos fuisse legi. Quem numerum pri-
 mus excessit Paulus iij. sub quo anno Domini MDXLV.
 decem & nouem diaconi Cardinales uiuentes fuerunt.
 Quem etiam numerum longe xix. Cardinalium lectio-
 ne auxit Pius iij. qui diaconos Cardinales, quod nunquā
 antea cōtigerat, ad xxv. auxit, quamquam haud ita mul-
 to post quattuor diaconi Cardinales in presbyteros con-
 secrati sint. Quemadmodum enim xxviij. presbyteris
 Cardinalibus, sic xvij. diaconis fixus & præsriptus
 numerus fuit cum presbyterorum numero, qui (quemad-
 modum supra dixi) post Honorij ij. pontificatum sensim
 vsque ad iij. diminutus, & postea est auctus. Illud post-
 modum scitu dignum, quod ab eo usq: tempore, quo vij.
 diaconorum numerus adhuc erat, loca uel antiquitus
 uel recens fabricata, diaconis in quibus permanerent
 tradita fuerunt, quæ postea ab eorum nomine diaconie
 uocatae sunt. Hæ erant sacræ ædes siue ecclesie in san-
 ctorum honorem uel memoriam dicatae, proximas do-
 mos habentes, quemadmodum alie Urbis basilicæ, &
 tituli, sine animarum cura: quum enim eorum custodes
 diaconi, non presbyteri essent, animas non curabant,
 idest, sacramenta administrare non poterant; idcirco
 neque tituli, neque parociae dicebantur, quamquam es-
 set in sanctorum honorem consecratae; sed diaconie, uel
 martyria à martyrum reliquijs in his conditis. A qui-
 bus postea sacris ædibus diaconi ipsi Cardinales regio-
 narij, regionis appellatione dimissa, cognomina ac di-
 stinctiones sortiti sunt. Quum enim antiquitus diaconi
 primum tantum, deinde diaconi Cardinales illius, uel il-
 lius puta tertie, quinte, uel septime regionis, quarum
 diaconi

diaconi

diaconi erant, dicerentur; postea dici cœpti sunt diaconi Cardinales huius uel illius diaconie cui præerant, uerbi gratia sancti Theodori, sancti Hadriani, sanctorum Sergij & Bacchi, sanctæ Mariæ Nouæ, & similitum. Quod presbyterorum Cardinalium exemplo factum existimo, qui semper cū adiectione illius tituli cui præerant se nominabant, ut Ioannes presbyter Cardinalis S. R. E. Tituli sanctæ Mariæ Transtiberim. Hi igitur in suis diaconijs commorantes demandata sibi munia in sua regione impigre faciebant, pontificique Romano sacra facienti præsto aderant, & quum S. R. E. thesaurorum custodes essent, pecunias egenis iuxta sibi præscriptas tabulas per suas regiones distribuebant, patrimoniam quoque Apostolicæ sedis quæ maiores redditus habebant, gubernabant.

Porro autem xvij. Diaconias, quæ tot erant, quot erant Diaconi Cardinales, circa Gregorij papæ primi tempora institui cœptas fuisse non leuibus rationibus persuasus sum, quando etiam posterior xxvij. titulorum series facta est, siquidem non longe post S. Gregorij tempora frequens Diaconiarum mentio extat: fuere autem primum tantum septem, totidem autem erant Diaconi, post xiiij. demum aucto Diaconorum Cardinalium numero xvij. factæ. Quarum nomina hæc sunt.

Diaconia S. Mariæ in Dominica, ubi manebat Archidiaconus.

Diaconia S. Lucie in circo, iuxta Septisolum.

Diaconia S. Mariæ Nouæ.

Diaconia SS. Cosmæ & Damiani.

Diacono-

- Diaconia S. Hadriani.
 Diaconia SS. Sergij & Bacchi.
 Diaconia S. Theodori.
 Diaconia S. Georgij in Velabro.
 Diaconia S. Mariæ in Cosmedin.
 Diaconia S. Mariæ in Porticu.
 Diaconia S. Nicolai in Carcere Tulliano.
 Diaconia S. Angeli in Piscina.
 Diaconia S. Eustathij iuxta Pantheum.
 Diaconia S. Mariæ in Aquiro.
 Diaconia S. Mariæ in Via lata.
 Diaconia S. Agathæ in equo marmoreo.
 Diaconia S. Lucie in Silice, aliàs in Orthea.
 Diaconia sanctorum Viti & Modesti in macello
 martyrum.

Has vero Diaconias semper fuisse legi, & nunquam
 vel nouis additis, vel antiquis sublatis mutatas, vsque
 ad Leonis x. pontificatum, qui primus posterioribus tem-
 poribus Diaconiam nouam adiunxit, quæ fuit

Diaconia S. Onuphrij in Vaticano, quam Ioanni Car-
 dinali Lotharingo Diacono ab se creato tradidit.

Diaconie autem ita erant à titulis distinctæ, vt nul-
 la ratione neque presbyter Cardinalis Diaconiam, neq;
 Diaconus Cardinalis Titulum vnquam habuerit. Sed si
 quando accidisset diaconum Cardinalē in presbyterū cō-
 secrari, is relicta diaconia quā ad eam usq; diem obtinue-
 rat, titulū accipiebat. Quem ordinē non seruauit Xystus
 papa iij. quem oēs eius successores usq; ad Pium v. post-
 modum secuti sunt. Xystus enim secunda Cardinaliū le-
 ctione anno Domini MCDLXXIII. primū presbyteris
 Cardina-

Cardina-

Cardinalibus abse creatis titulorum loco diaconias dedit. Econtra Alexander vi. primus titulos qui presbyterorum Cardinalium tantum esse debent, diaconis Cardinalibus pro diaconijs concessit. Resque adeo inuoluit, ut ad nostra usque tempora nullus ferè titulus sit, qui Diaconum, & è contra nulla ferè diaconia, quæ presbyterum Cardinalem non habeat, uel habuerit. Apud ueteres quoq; consuetudo per mille, et ducentos continuos annos in Romana ecclesia usurpata fuit, ut neque diaconi diaconias semel acceptas, neque presbyteri titulos, neque episcopi Cardinales episcopatus suos nunquam mutarent. Diaconus enim in diaconi ordine permanens semel acceptam Diaconiam non dimittebat, similis de presbyteris, & episcopis Cardinalibus ratio erat. Sed si diaconus Cardinalis presbyter consecrari uolebat, dimissa diaconia quæ presbyteris non conueniebat, titulum uacantem à pontifice obtinebat, neque eum alio titulo suscepto relinquebat nisi episcopus Cardinalis renuntiari contigisset. Quo casu dimisso titulo episcopatum uacantem à Papa suscipiebat, quem (nisi Romanus pōtifex creatus esset) usque ad obitum retinebat, ita ut nullus optioni locus esset; qua ratione fiebat, ut diaconi, presbyteri, & episcopi Cardinales diaconias, titulos, & episcopatus suos magis colerent & exornarent, restituerent & augerent, quos dum uiuerent essent retenturi. Nunc Cardinales optionis lege multos titulos & diaconias obtinere possunt. Cuius rei initium ortum est tempore Alexandri V. in Concilio Pisano anno Domini MCCCCX. in quo cum ob schisma contigisset sacerdotia Cardinalitia duos ad minus habere

babere Cardinales, unū unius obediētiae Avinionēsis, alterū alteri⁹ Romanæ, sublato schismate, unitisq; utriusq; Collegij Cardinalibus, & nouo pontifice creato has mutationes fieri tum necesse fuit, ut unus ex duobus qui in schismate episcopatum Tusculanum obtinebat, eo alteri dimisso, Sabinum tunc uacārem cooptaret. Ita in titulis, & diaconijs factum est. Quæ res quamquam necessaria tunc fuit, in exemplum tamen tracta, postea frequentari cœpta est, occasione ab eo exemplo accepta. Atque hac ratione factum est, ut aliquando Cardinalis quispiam fuerit, qui diaconus initio creatus, tres & quatuor diaconias, post presbyter factus totidem titulos, demum episcopatus omnes, qui sex sunt, cooptauit. His in vniuersum explicatis, nunc de septem Urbis præcipuis Ecclesijs speciatim disputemus. Quarum prima quæ visitari consuevit, est basilica S. Petri in Vaticano.

De Basilica Sancti Petri Apostolorum
Principis in Vaticano.

Cap. IIII.

Septem Urbis Ecclesiarum visitationem pius & deuotus Christianus adornans, pridie aut triduo ante, peccatorum suorum salutarem sacerdoti confessionem facere opportunum erit. Commodissime vero celebritatem auspicabitur a toto terrarum orbe augustissima basilica S. Petri Apostoli Vaticana. De cuius præstantia
 & loquens